

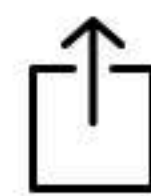
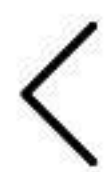
Bezoekers op weg naar een opname Tussen Kunst & Kitsch.
Beeld Eline Bon

Televisiejubileum

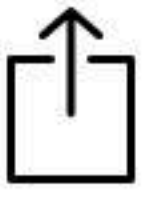
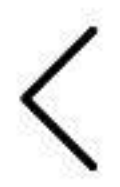
Veertig jaar kunst en kitsch op tv, wat is het geheim?

Al veertig jaar worden erfstukken, zoldervondsten en kringloopschatten getaxeerd bij *Tussen Kunst en Kitsch*. Waarom is het programma al zo lang succesvol? 'Het gaat niet om de waarde van de objecten, maar om de verhalen.'

Harmen van Dijk 14 mei 2024, 22:46

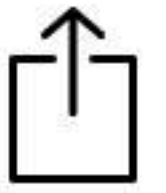
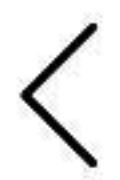

Kunst en kijkcijfers, dat is bij de publieke omroep vaak een lastig verhaal. Maar er is een uitzondering: *Tussen Kunst en Kitsch* laat al veertig succesvolle jaren zien dat het wel kan, met zo'n 1 tot 1,5 miljoen kijkers. “Een heel breed publiek”, zegt Dorette Kuipers, sinds twaalf jaar eindredacteur van het AvroTros-programma. “Ook voetballiefhebbers vinden het leuk.” Dat weet ze, omdat de kijkcijfers fors lager zijn als er een belangrijke wedstrijd op het andere net is. “We hebben dus deels hetzelfde publiek, dat is een groot compliment.”

Sinds 1984 slepen Nederlanders schilderijen, juwelen, exotische beelden, Romeinse munten, serviesgoed, zilverwerk en boeken naar de opnamedagen van het taxatieprogramma, die in musea worden gehouden. Iedereen heeft de stille hoop een onbekende Rembrandt, een kostbare Delfts blauwe schaal of een zeldzame eerste druk op zolder te hebben gevonden. “Maar het gros, 90 tot 95 procent, is prullaria zonder kunsthistorische waarde”, zegt Kuipers.

Toch moet iedereen een leuke dag hebben, vindt ze. Ook al gaan de meeste bezoekers een illusie armer huiswaarts. “Iedereen en ieder object wordt door de experts met respect behandeld, maar er mag ook gelachen worden. Er hangt een positieve sfeer, dat effect moet ook de uitzending hebben.”

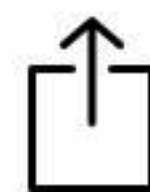
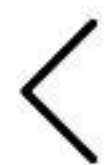

Blij met de klappers

Die positiviteit is een belangrijke reden voor het succes, denkt Kuipers. En natuurlijk de onvermijdelijke vraag: ‘Wat is het waard?’ Maar volgens de eindredacteur draait het programma bovenal om de verhalen van de mensen die een interessant of waardevol object hebben meegenomen. “Als er alleen maar bedragen zouden worden genoemd, had het programma nooit veertig jaar bestaan.”

Natuurlijk is ze als programmamaker blij met de klappers – een zilveren tabakspot of een prent van Escher met een waarde van tienduizenden euro’s. “Maar soms is iets minder waardevols toch interessanter.

Laatst hadden we een leuke jonge gast met een kwispedor. Die was niet veel waard, maar hij omschreef zichzelf als een schatzoeker in de kringloopwinkel, hij was er zelfs gaan werken. En de expert kon leuk vertellen hoe mensen hun pruimtabak in zo’n pot spuugden.” Zo’n gast wordt er door de redactie uitgepikt om aan de grote tafel met presentator Frits Sissing te komen zitten.

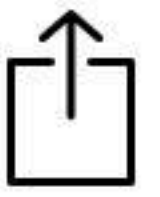
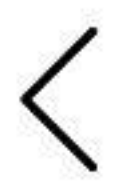

Een programma dat veertig jaar loopt, dat is ongekend lang. *Opsporing Verzocht* bestaat net een paar maanden langer, weet Kuipers. “Dat programma heeft ook zo’n eenduidig format, waar in al die jaren nauwelijks iets aan veranderd is. Je wilt als maker natuurlijk laten zien dat je creatief bent, maar in dit geval moet je dienstbaar zijn. Het format is heilig.”

Advertentie

Rijn IJssel

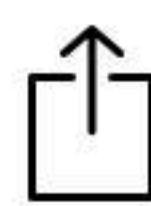
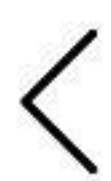

In haar tijd als eindredacteur zijn er dan ook minimale veranderingen geweest. “Tijdens covid konden mensen een foto sturen en als het een interessant object was, werden ze uitgenodigd. Dat hebben we behouden. Niet iedereen kan zomaar vrij nemen om langs te komen. Jonge mensen vinden het ook makkelijker om zo mee te doen.”

Zolders blijven altijd vol staan

Is ze nooit bang dat de stroom van bijzondere objecten ooit gaat stoppen? “Zolders blijven volstaan en erfenissen blijven een feit.” En er worden nieuwe categorieën aangeboord. Design doet het goed. “Mensen moeten nu letten op stoelen of lampen uit de jaren vijftig of zestig.”

Wat wel een probleem kan worden is het vinden van experts. “Jaap Polak, die er bijna vanaf het begin bij is, hoort bij het steeds kleiner wordende groepje generalisten. Hij kan objecten beoordelen uit Azië, Afrika en Zuid-Amerika. Het is lastig om voor hem

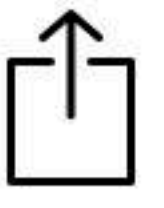
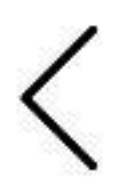
Zuid-Amerika. Het is lastig om voor hem een opvolger te vinden. Experts zijn zo gespecialiseerd, die weten dan alles over Indonesië of China, maar willen niet heel Azië doen. Beginnende experts zijn banger om fouten te maken en afgerekend te worden door vakgenoten. Jaap doet gewoon drie continenten.”

Mieke Silverberg, rechts aan tafel. Beeld AvroTros

Mieke Silverberg: 'Je moet van mensen houden als je aan dit programma meewerkt'

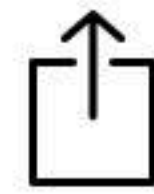
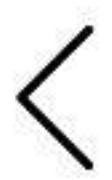
'Wil de kameel van Kunst & Kitsch eens

Mieke Zilverberg: 'Je moet van mensen houden als je aan dit programma meewerkt'

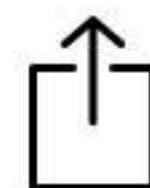
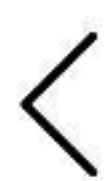
'Wil de kameel van Kunst & Kitsch eens opschieten?' hoorde Mieke Zilverberg jaren geleden achter zich, tijdens een kamelentocht door de Negev-woestijn. Ja, ze is een bekende Nederlander. Dat krijg je als je veertig jaar op televisie bent. Vanaf de allereerste aflevering van *Tussen Kunst & Kitsch* was ze erbij, de expert op het gebied van klassieke archeologie, antieke munten en Egyptische kunst. Ze is nu 75, maar ze peinst niet over stoppen. "De passie wint", zegt ze glimlachend.

Die passie voor archeologische vondsten wil ze op de kijkers overbrengen. "Als ik al van een missie kan spreken is dat: voorwerpen uit de oudheid naar het heden trekken." Zoals laatst, met een Romeins flesje voor cosmetica. "Dan kan ik uitleggen dat je 2000 jaar voor Christus al mascara had. En eyeliner, rouge en lippenstift."

Parate kennis is heel belangrijk, die heeft ze met haar studie en in haar Amsterdamse galerie ruimschoots opgedaan. “Maar je moet ook van mensen houden als je aan dit programma meedoet”, zegt Zilverberg. “Het is natuurlijk heel emotioneel, vaak komen mensen met familiestukken. Die emotie moet je vasthouden, daar komt een klein beetje educatie bij en dan komt de klapper, de prijs. Dat zijn de hele sterke poten onder de Kunst & Kitsch tafel.”

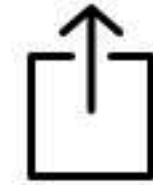
In de loop der jaren is er weinig gewijzigd aan het programma, maar ze was wel blij niet meer de enige vrouw te zijn. “Toen ik begon waren het allemaal mannen, inclusief de eerste presentator Cees van Drongelen.” Ze heeft ze allemaal ‘goed weten te pareren’, maar de komst van andere vrouwelijke experts en de tweede presentator Nelleke van der Krogt, was fijn. “Met haar heb ik zoveel lol gehad.” Een hecht team vormen ze. “We zijn het nationale elftal van de kunst”

En om maar even in de sportsfeer te blijven, voor Zilverberg voelt een uitzending als een wedstrijd. “De spanning, de adrenaline, omdat je niet weet wat er gaat gebeuren.” Als hoogtepunt noemt ze een mummieportret uit de Fajoem Vallei, uit de eerste eeuw na Christus. “Dat zijn de vroegste gelijkende portretten die we kennen.”

De liefde voor haar vak blijft haar motiveren mee te doen. Nee, niet het geld: de experts krijgen niet betaald. “Het idee was dat we met onze bekendheid ons voordeel konden doen.” Herkend wordt ze, dat is waar. “Maar zakelijk levert het niet veel op.”

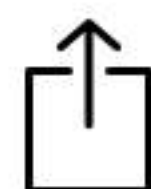

Kitty en Anna Laméris: 'Toen ik dat glas zag, dacht ik: iemand haalt een grap met me uit'

Het zorgt bij de tv-kijker nog weleens voor verwarring: kijken ze nu naar Kitty of naar Anna? Sommigen denken zelfs dat er maar één glas-expert is met de achternaam Laméris. Want de zussen maken om en om hun opwachting in het programma.

Ze kunnen er hartelijk om lachen. Met hun moeder en broer werken Kitty en Anna in de Amsterdamse kunst- en antiekhandel Frides Laméris, vernoemd naar hun vader die in 2003 overleed. Hij was vanaf de eerste aflevering expert in *Tussen Kunst & Kitsch*. Kitty doet het nu zo'n twintig jaar, Anna een jaar of tien. Ze zijn opgegroeid met glas. Kitty:

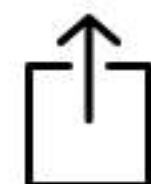
“Daardoor krijg je er een soort zesde zintuig voor.” Anna herinnert zich hoe ze, thuisgekomen uit school, haar vader met een goede klant aantrof die dacht een bijzonder glas te hebben. “Ik zei meteen: die is vals.”

Zoveel kennis komt goed van pas, want tijdens de opnames moeten ze heel snel heel veel beoordelen. Soms is het jammer dat er maar zo weinig tijd is, vindt Anna. Ze had eens een bijzonder 'Walvisvaardersglas'. "Pas op weg naar huis kwam in me op wat ik er allemaal nog meer over had kunnen zeggen."

Tijdens de taxatiedagen is het hard werken. Waarom ze het toch al jaren doen? Kitty: "Elke keer weet je dat er een parel tussen kan zitten. Wij hebben denk ik per jaar allebei één goede, echt belangrijke vondst."

Zo'n topstuk is het verlovingsglas uit 1599, dat zomaar uit een grote tas tevoorschijn kwam. "Dat was een droom, glas uit de zestiende eeuw is zeer zeldzaam." Kitty taxeerde het op 85.000 euro en het staat inmiddels in het Fries Museum. "Die vrouw met haar dochter waren zo leuk. Ik heb in de museumwinkel een doosje gehaald, zodat ze het veilig mee naar huis konden nemen."

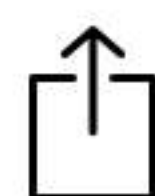
Door hun tv-optredens weten mensen de zussen goed te vinden. “Na Koningsdag komen meteen de mailtjes binnen. Of we even naar zo’n vondst van de vrijmarkt kunnen kijken”, zegt Kitty. Anna vult lachend aan: “Als ons antwoord te lang op zich laat wachten, maken mensen hun teleurstelling duidelijk kenbaar.”

Willem de Winter Beeld AvroTros

Willem de Winter: ‘Meestal moet ik op een elegante manier vertellen dat het niets is’

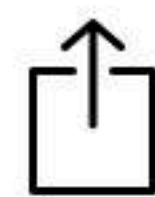
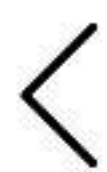
“De meeste mensen nemen schilderijen

Willem de Winter: 'Meestal moet ik op een elegante manier vertellen dat het niets is'

"De meeste mensen nemen schilderijen mee, dat wil zeggen: alles waar een lijst omheen zit. Het blijkt meestal gewoon een plaatje te zijn", zegt Willem de Winter, die schilderkunst van 1800 tot heden beoordeelt. "Ik krijg hulp van deskundige mensen die een voorselectie doen, zodat ik niet de echte rommel aan mijn tafel krijg. En dan nog staat er de hele dag een lange rij, ik heb geen tijd voor een boterhammetje."

De Winter, sinds 2007 bij het programma, wil iedereen als een goede 'gastheer' behandelen. "Maar meestal moet ik mensen, op een elegante manier, vertellen dat het niets is. Vinden ze vaak prima, ze willen vooral een foto van mij met het schilderij. Ze vragen wel eens hoe ik dat nou zo snel zie. Dan zeg ik: u ziet op straat toch ook het verschil tussen een Volkswagen en een Bentley?"

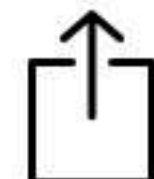
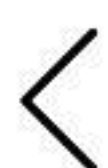

De Winter heeft een kunsthandel in Haarlem en is sinds 1983 beëdigd taxateur. “Iets wat aardig is – het hoeft niet heel veel waard te zijn – daar krijg ik energie van. Ik begrijp dat de tv-kijker het leuk vindt om iemand te zien die ergens enthousiast over is.”

Erg opgetogen was hij over een vroeg werk van Piet Mondriaan dat hij aan zijn tafel kreeg. “Een stilleven. Het was voluit gesigneerd.” Maar dat is juist het laatste waar hij naar kijkt. “Een vervalsers weet een ding zeker: de signatuur moet goed lijken. Ik heb mezelf aangeleerd om vooral te kijken naar het handschrift van de meester.”

De experts moeten zich houden aan een gedragscode. De eigenaars van zo'n kostbaar stuk mogen niet benaderd worden om het te kopen. “Ze mogen mij na de uitzending wel vragen en dat is in dit geval gebeurd. Ik heb het voor ze verkocht.” Zoiets gebeurt overigens zelden, zegt De Winter.

Dat de experts niet worden betaald vindt

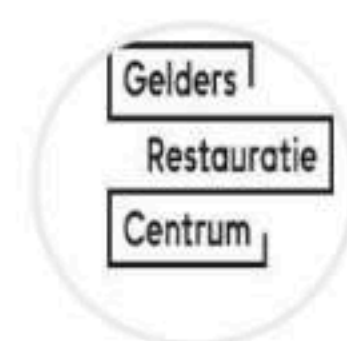
Dat de experts niet worden betaald vindt De Winter geen probleem. “Onze beloning is dat we op tv komen.” Hij weet dat er collega’s zijn die graag expert zouden worden. “De reputatie van het programma is groot.”

Vanaf 4 juni zijn 75 opvallende objecten uit de geschiedenis van ‘Tussen Kunst & Kitsch’ te zien in Kasteel Ruurlo. Van een ets van Rembrandt tot een modern poppenhuis.
museummore-kasteelruurlo.nl

Advertentie

Advertentie

GRC

Wil jij met je eigen handen de mooiste dingen maken? Maak van monumenten restaureren je vak.

